

VAD HAR SEXUELLA RÄTTIGHETER MED KLIMATKRISEN ATT GÖRA?

RFSU:s faktablad om SRHR och klimatkrisen

Klimatkrisen är akut och berör alla och överallt. RFSU:s vision är en värld där alla är fria att fatta beslut om sin egen kropp och sexualitet. Denna vision hotas också av klimatkrisen.

Klimatkrisen drabbar de mest utsatta

Klimatkrisen förvärrar orättvisor, där de som bidragit minst till klimatkrisen ofta drabbas hårdast. Det uppskattas att den rikaste 10 procenten i världen mellan 1990 och 2015 stod för mer än hälften av koldioxidutsläppen, medan den fattigaste halvan bidrog med sju procent. Inom länder drabbas redan utsatta grupper hårdare än andra, däribland urbefolkningar som ofta lever närmare naturen och är mer beroende av ett fungerande ekosystem.

Hur påverkar klimatkriser sexuell och reproduktiva hälsa och rättigheter?

Med mer extrema väderhändelser uppstår humanitära situationer och befolkningsförflyttningar. Då blir tillgången till sexuell och reproduktiv hälsoservice ofta mycket bristfällig. När kliniker och vägar förstörs vid extrema väder hindrar det t.ex. människors tillgång till mödravård och säkra förlossningar – med ökad mödradödligheten som följd. Bristande tillgång till rent vatten efter översvämningar eller torka försvårar en rad tjänster som är viktiga för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Humanitära situationer som kommer av klimatförändringar ökar också risken för sexuellt och könsbaserat våld. HBTQI-personer blir särskilt utsatta, då de redan från början ofta saknar tillgång till skydd och hälsovård.

SRHR gör samhällen mer motståndskraftiga

SRHR, t.ex. tillgång till preventivmedel, säker abort, sexualundervisning eller skydd mot könsbaserat våld, är helt centralt för att nå ökad jämställdhet. SRHR stärker kvinnors, flickors och transpersoners förmåga och möjligheter att bidra till åtgärder som gör människor, samhällen och länder mer motståndskraftiga mot klimatförändringarna. Därför måste SRHR vara en central del av klimatlösningarna.

“**Det uppskattas att den rikaste 10 procenten i världen mellan 1990 och 2015 stod för mer än hälften av koldioxidutsläppen, medan den fattigaste halvan bidrog med sju procent.**”

Vad tycker RFSU:s partners?

För att få veta mer om hur våra CSO-partner ställer sig till dessa frågor, se den här länken.

Slutligen; ett ensidigt fokus på preventivmedel och befolkningskontroll är inte lösningen på klimatkrisen

RFSU ser med stor oro olika aktörer pekar på befolkningskontroll genom preventivmedel som en viktig åtgärd för att mildra klimatförändringarna. Argumenten kretsar kring att preventivmedel minskar befolkningstillväxten, vilket i sin tur kommer att leda till minskade utsläpp av växthusgaser. Det dominerande fokuset i sådana berättelser - uttryckligen eller underförstått - är fertiliteten hos kvinnor och flickor i låginkomstländer, där fertiliteten är jämförelsevis hög. Trots att det inte är i dessa länder som utsläppen är stora.

Tanken att preventivmedel till kvinnor i låginkomstländer ska lösa klimatförändringarna är högst problematiskt. Idén instrumentaliserar kvinnors och flickors kroppar och lägger ansvaret för att hantera klimatkrisen på dem som är minst ansvariga för att bidra till den. Det är en djupt orättvis logik, som inte hanterar de strukturella drivkrafterna bakom klimatkrisen. Det är en typ av tänkande som vi lämnade bakom oss genom 1994 års befolkningskonferens i Kairo.

RFSU tar kraftigt avstånd från skadliga och tvingande policier och strategier kring befolkningskontroll lösning på klimatkrisen.

Vägen framåt - vad tycker RFSU?

- Klimatkrisen handlar till syvende och sist om att ta itu med de grundläggande orsakerna till dess uppkomst, t.ex. snedfördelade resurser, koldioxidutsläpp, överkonsumtion. För att komma tillrätta med klimatkrisen krävs djupgåendet förändringar i fördelningen av jordens resurser och makten att få komma tals och besluta. Det ligger ett särskilt och stort ansvar på länder med höga utsläpp att minska sina växthusgasutsläpp.
- Jämställdhet är avgörande för att människor ska kunna ta makt över sina kroppar, hälsa och liv, och för att kunna delta i lösningar på klimatkrisen. Vi vet att SRHR, t.ex. tillgång till preventivmedel, säker abort, sexualundervisning eller skydd mot könsbaserat våld, är helt centralt för att nå ökad jämställdhet. Därför måste SRHR erkännas som avgörande led i att skapa motståndskraftiga samhällen
- De klimatpolitiska processerna måste vara inkluderande. Klimatåtgärder måste ha ett meningsfullt deltagande de som själva drabbas av klimatkrisen, inte minst redan diskriminerade grupper.
- Det behövs mer forskning kring hur klimatkrisen kan ha en negativ inverkan på SRHR, liksom kring hur SRHR bidrar ökad motståndskraft.